

PODROBNÁ DIAGNOSTIKA TŘÍDY

Škola:	ZŠ POKUS	DŮVĚRNÉ!	
Dotazník	SOKL Xichtíky		
Třída:	VI.A	Školní rok:	2017 / 2018
Počet žáků ve třídě	8	Počet zapojených žáků žáků	4
Datum Od	24.03.2017 - 18:12:18	Datum Do	24.03.2017 - 18:58:18

1. Výstupy modulu DETAIL jsou:

- ZÁKLADNÍ DIAGNOSTIKA TŘÍDY
- PODROBNÁ DIAGNOSTIKY TŘÍDY
- SUMÁŘ VOLEB: profil chování každého žáka (tzn. v jakých subkategoriích chování a jaký počet voleb získal každý žák).
- KARTY ŽÁKŮ obsahují získané volby, sebehodnocení; projevy, rizika, doporučení pro rozhovor a práci s žákem, doporučení pro rozhovor a práci učitelů s rodiči
- INDEX SOCIÁLNÍHO ZAČLENĚNÍ
- DOPORUČENÍ PRO PRÁCI S JEDNOTLIVCI

2. Výsledky PODROBNÉ DIAGNOSTIKY TŘÍDY jsou jmenovité, včetně počtu získaných voleb. U jednotlivých typů a subkategorií chování je uvedena jména žáků, kteří v dané kategorii získali volby od svých spolužáků, stručný popis možných projevů, případná rizika a obecná DOPORUČENÍ pro práci se třídou a jednotlivci – témata navazující práce se třídou.

3. Pokud zjištění a nabídnutá řešení přesahují dovednosti a možnosti specialistů (pověřených osob) či kompetence školy, doporučujeme kontaktovat (servisní poradenské) zařízení: ped.-psych. poradnu, středisko výchovné péče, psychologa, organizace poskytující preventivní a intervenční programy. Výsledky mohou sloužit jako podklad pro cílenou prevenci a intervenci a jsou východiskem pro práci se třídou či jednotlivcem (individuální výchovný plán).

4. S vyučujícími doporučujeme konzultovat realizaci doporučení a opatření, nikoli detailní zjištění. K tomu slouží dokument DOPORUČENÍ PRO PRÁCI S JEDNOTLIVCI.

5. Každý žák a jeho zákonný zástupce má možnost konzultovat individuální výsledky dotazníků SOCIOKLIMA se specialisty - pověřenými osobami školy. Konzultace s žáky a s rodiči je vhodná nad KARTOU ŽÁKA (samostatný dokument) za předpokladu, že pověřená osoba je kompetentní ve vedení poradenského rozhovoru. Je nepřipustné sdělovat výsledky zjištění o jiných žácích.

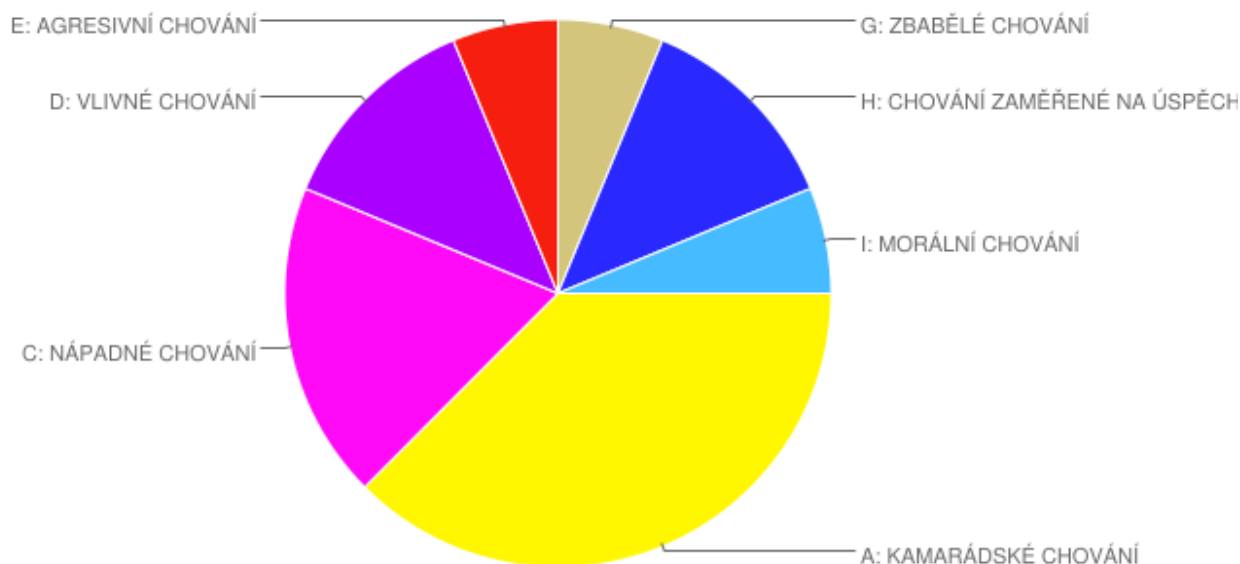
6. Doporučujeme převzetí tištěného výstupu žákem nebo jeho zákonným zástupcem potvrdit podpisem.

Tato zpráva podléhá zákonu č. 101/2000Sb. o ochraně osobních údajů. Přístup k ní mají pouze experti - osoby pověřené ředitelem školy, které absolvovaly školení SOCIOKLIMA (Expert pro práci s metodou SOCIOKLIMA), postupují v souladu s Etickým kodexem společnosti SOCIOKLIMA s.r.o. a jsou kompetentní ve vedení poradenského rozhovoru. Za výběr pověřených osob (expertů) je zodpovědný ředitel školy.

Zjištění v této zprávě vychází z výpovědí žáků dané třídy prostřednictvím zvoleného dotazníku v programu SOCIOKLIMA komplexní online diagnostiky školních tříd. Zpracovatel neodpovídá za pravdivost sdělení žáků.

Sumář voleb třídy jako celku

Graf 1. Počty voleb - základní typy (v %)

Zjištění

- ve třídě jsou žáci vyjadřující přátelskost a kamarádství (6% A.1 *obecné kamarádství*)
- je patrná tendence žáků k vytváření skupinek a uzavřených part (13% A.2 *výběrové kamarádství*)
- mezi spolužáky jsou tací, kteří vnímají potřeby druhých a dokážou ochotně pomoci nebo pomoc nabídnout (13% A.4 *ochotná pomoc*)
- žáci s odvahou zastat se druhých (6% A.5 *zastání se a ochrana*)
- situace ve třídě je významně ovlivněna přítomností žáků, kteří dosahují pozornosti spolužáků prostřednictvím škádlení, drobných naschválů a provokací.

(13% C.4 *provokující chování*)

Doporučení

- podporujte a přiměřeně oceňujte kamarádský přístup - cíleně a s citem využívejte oblibu žáků k vlivu na skupinu - posilujte potřebu soudržnosti a sounáležitosti
- aktivně připravujte příležitosti k meziskupinové spolupráci - povzbuzujte k vytváření přátelských vazeb mimo skupinky - při uzavřených partách se závadným programem dbejte na minimalizaci jejich vlivu rozdělením členů, prostřednictvím odlišných úkolů a míst
- oceňujte ochotu a pomoc a dbejte na přiměřenost, zabraňte přetěžování a jednostrannému využívání, dovolu si ocenit i ty žáky, kteří jinak svým chováním působí problémy
- oceňujte a podporujte statečnost; vyjádřete podporu pozitivním postojům (ochrana slabších, aj)

- podporujte žáky ve vyjadřování potřeb kultivovanou formou, protože cílem provokujícího chování bývá zpravidla zajištění (fyzického) kontaktu a pozornosti (*rád bych, aby se se mnou bavil, byli spolu ve skupině aj*).
 Dotazníky SOCIOKLIMA se zaměřují na zjišťování míry výskytu sledovaných devíti kategorií chování – tzv. socio-behaviorálních komponent klimatu školních tříd. Dotazníky řady JUNIOR (určené zejména pro žáky 1. stupně) obsahují vždy 9 hlavních kategorií chování a 18 subkategorií, tzn. že každá kategorie je dále členěna na 2 subkategorie chování. Ostatní dotazníky (kromě PRVNÍ KROK – učitelé) pracují s rozšířenou galerií obrázků či tvrzení, kdy každá z devíti kategorií obsahuje dalších 5 subkategorií

chování – projevů uvedeného jevu.

Zastoupení hlavních kategorií

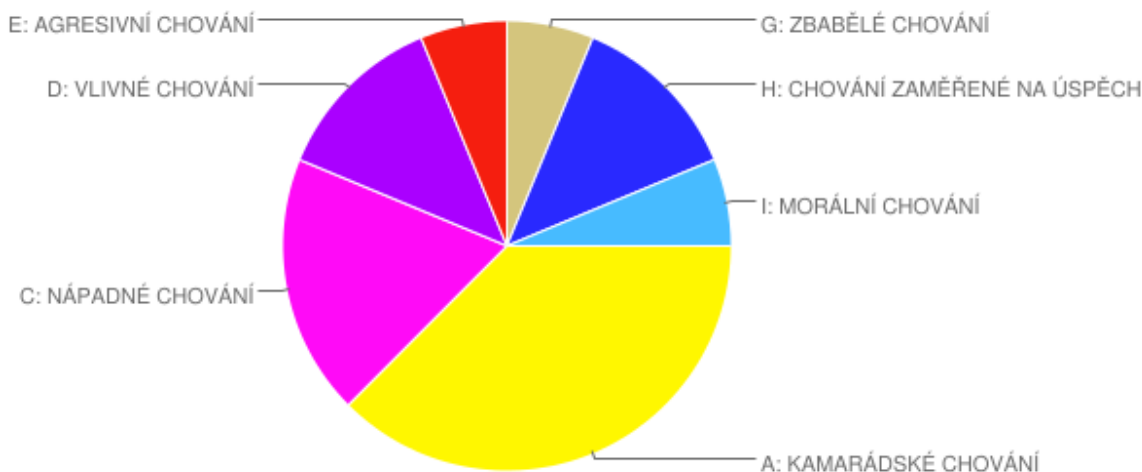
Kategorie / subkategorie	Počet voleb			
A: KAMARÁDSKÉ CHOVÁNÍ	38%	6	2	4
A.1 obecné kamarádství	17%	1	0	1
A.2 výběrové kamarádství	33%	2	1	1
A.4 ochotná pomoc	33%	2	0	2
A.5 zastání se a ochrana	17%	1	1	0
C: NÁPADNÉ CHOVÁNÍ	19%	3	3	0
C.4 provokující chování	67%	2	2	0
C.5 nápadná odlišnost	33%	1	1	0
D: VLIVNÉ CHOVÁNÍ	13%	2	2	0
D.1 pozitivní vliv	50%	1	1	0
D.4 siláctví a frajeřina	50%	1	1	0
E: AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ	6%	1	1	0
E.2 psychické ubližování	100%	1	1	0
G: ZBABLÉ CHOVÁNÍ	6%	1	1	0
G.2 dvojrole	100%	1	1	0
H: CHOVÁNÍ ZAMĚŘENÉ NA ÚSPĚCH	13%	2	2	0
H.4 ambiciózní individualismus	50%	1	1	0
H.5 akceptace autoritami	50%	1	1	0
I: MORÁLNÍ CHOVÁNÍ	6%	1	0	1
I.3 smysl pro spravedlnost	100%	1	0	1

A: KAMARÁDSKÉ CHOVÁNÍ

Kamarádské chování se projevuje důvěrou, pocitem bezpečí, zájmem, podporou a pomocí, vzájemným respektem a vědomím, že se na někoho lze kdykoliv spolehnout. Být kamarádem a mít kamarády je nejdůležitější potřebou dětí v každém věku. Jsou-li žáci, kteří získali vysoký počet voleb v této kategorii, nejen oblíbení, ale i odvážní, angažovaní a prosociálně orientovaní, mohou velmi významně přispět k rozvíjení skupinové soudržnosti a spolupráce. Jako vrstevnický vzor mohou prosadit zastavení nežádoucích jevů. Vytvářejí podmínky pro pocit bezpečí, sounáležitosti a přijetí.

Žáci, kteří získají minimální nebo nulový počet voleb v kamarádské chování (viz sumář voleb), se často ocitají v situaci, kdy upřednostňují jakýkoliv, byť negativní, kontakt s ostatními. Sankce bez porozumění cílům chování mohou jejich frustraci ještě prohloubit. V těchto případech je nutné věnovat pozornost nácviu pozitivních forem navazování kontaktu s druhými, efektivnímu řešení konfliktů a minimalizaci odmítaných forem chování.

- důvěryhodnost, spolehlivost, empatie, otevřenost, vstřícnost

A: KAMARÁDSKÉ CHOVÁNÍ: Alena Rozcházelová(4x), Adam Rozehnal(1x), Matěj Matula(1x),	
o	A.1 obecné kamarádství: Alena Rozcházelová(1x),
o	A.2 výběrové kamarádství: Alena Rozcházelová(1x), Matěj Matula(1x),
o	A.3 optimistický přístup: 0
o	A.4 ochotná pomoc: Alena Rozcházelová(2x),
o	A.5 zastání se a ochrana: Adam Rozehnal(1x),

PROJEVY:

- zájem, komunikace (oslovování, pozdrav, oční kontakt), sdílení, společné zážitky
- důvěra, pocit bezpečí, vzájemná podpora a pomoc, věrnost
- ochota k pomoci a schopnost spolupráce
- laskavý humor a lehkost, optimismus
- respektování skupinových pravidel soudržnosti
- důvěryhodnost, spolehlivost, empatie, otevřenost, vstřícnost
- konstruktivní řešení problémů

RIZIKA:

- černobílé vidění (i problémoví žáci mohou a mají své přátele)
- zodpovědnost za výběr "kamarádů"
- nedostatek kamarádů může být jak příčinou, tak důsledkem nedostatečných sociálních dovedností - pozor na sociální izolaci
- pozor na "falešná přátelství", zejména tam, kde je patrný nerovný vztah - jeden vždy velí, druhý se vždy podřizuje (u pokročilé šikany může jít o "divné" kamarádství vzájemně závislých osob)
- žáci s nízkým počtem voleb mohou patřit jak k neoblíbeným, tak k těm, kteří nedisponují potřebnými sociálními dovednostmi (mohou volit náhradní cíle - poutání pozornosti, boj o moc, ubližování k naplnění potřeby sounáležitosti, případně rezignovat na vztahy a být neteční)

DOPORUČENÍ:

- respekt k jedinečnosti každého člověka; ocenění, uznání a podpora žádoucího chování

- spolupráce s jedinci výrazným vlivem podporou jejich přátelských vazeb
- zmapování přátelských dvojic, skupin a podpora jejich fungování
- propojování fungování skupin do společné činnosti - kooperativní výuka
- outdoorové aktivity s cílem prohloubení přátelských vazeb a sociálních opor
- předcházení a efektivní řešení sporů
- podpora sociálních a komunikačních dovedností - kamarádství a přátelství, svoboda a zodpovědnost

Navazující program SOCIOKLIMA – PIP

Téma A: Jak získat a udržet kamarády?

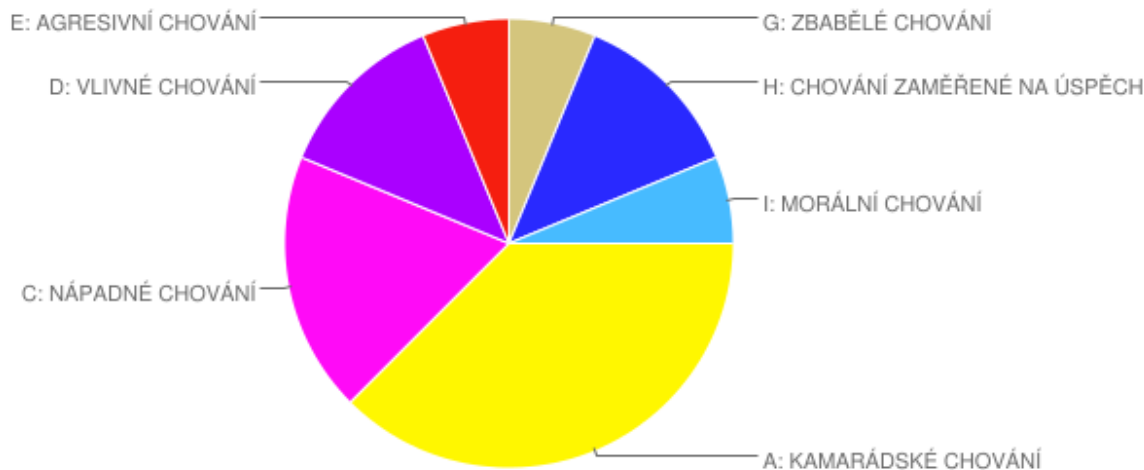
Potřeba: potřeba sounáležitosti a akceptace vrstevníky

Cíl: pochopit význam kamarádského, partnerského a pracovního vztahu ve školní třídě, umět jej vytvářet a udržovat

Získané dovednosti: upevňování důvěry a důvěryhodnosti, projevování zájmu, sdílení, komunikace, vyjadřování podpory, sdělování nesouhlasu, respektující přístup, péče o udržování přátelství

B: NESMĚLÉ CHOVÁNÍ

Nesmělé chování je chování s prvky nejistoty, strachu, nesmělosti, nedostatečných sociálních dovedností, úzkostnosti až vyhýbavosti a upozorňuje na zvýšené riziko ohrožení ubližováním či sociální izolací (nižší sociální atraktivita, možná pozice outsidersera nebo odmítaného žáka). Vycházíme z poznatků, že v daném vývojovém období je potřeba dětí směřována k potvrzení sociální atraktivitu, k hledání autonomie a přiměřené míry sociální otužilosti či odolnosti, přiměřená míra asertivity a otevřenosti projevující se angažovaností, aktivním přístupem až rebelií vůči omezením či mocenskému chování druhých lidí (vrstevníků i dospělých).

B: NESMĚLÉ CHOVÁNÍ: 0

0	B.1 nesmělost a snížená odolnost: 0
0	B.2 objekt fyzického ubližování: 0
0	B.3 objekt výsměchu a urážek: 0
0	B.4 dětinskost: 0
0	B.5 osamělost: 0

PROJEVY:

- nápadná plachost, strach, bázlivost, osamělost, izolovanost, nejistota - snížená psychická odolnost, pocity méněcennosti, sklony k sebelítosti,
- neschopnost navazovat a udržovat přiměřené vztahy s vrstevníky, odmítat nežádoucí chování, požadavky,
- zvýšená potřeba ochrany, kontroly
- snaha zapojit se do dění ve třídě nepřijatelným způsobem („trapné“ vtipy, činnosti, podlézání)

RIZIKA:

- zvýšené riziko potencionální oběti šikanování (od ostrakizace, přes "hromosvod", až po obětního beránka, pozor na podezřelé "kamarádství - nejvyšší stupeň závislosti oběti na agresorovi/identifikace)
- záměna obranného postoje oběti, případně jednorázového násilí se může být zavádějící a snadno se takovému žákovi "přilepí" značka agresora
- přesunutá agrese/ žák s dvojrolí: oběť ubližování, která vystupuje vůči slabším jako agresor
- bagatelizace ze strany učitelů - je tichý, nenápadný, nezlobí - nejsou s ním problémy - ztráta přehled o dění ve třídě, nevhodné poznámky a reakce učitele mohou spouštět, potvrzovat nežádoucí chování spolužáků k takovému jedinci

DOPORUČENÍ

- posilování respektu k odlišnostem (sebepřijetí a respekt k druhým), podpora sociálních dovedností - ošetření osobních hranic, asertivita, vyjádření a kultivace emocí
- práce s tělem - držení těla, přiměřeně sebejistý postoj, stabilita, rozhodnost, mimika, pohled | práce s hlasem - pevně, jistě, důrazně, trénovat vzruch a útlum
- aktivizovat v samostatnosti prostřednictvím osobnostně sociální výchovy, v komunikačních dovednostech
- rozvoj asertivního chování a týmová práce (s cílem zapojení všech)
- nastavení pravidel soužití a konstruktivní řešení sporů
- vyšetřování a řešení případné šikany (VŽDY a v souladu s metodickým pokynem v případě výskytu obětí fyzických a psychických útoků)

Navazující program SOCIOKLIMA - PIP

Téma B: Jak posílit zdravou sebedůvěru?

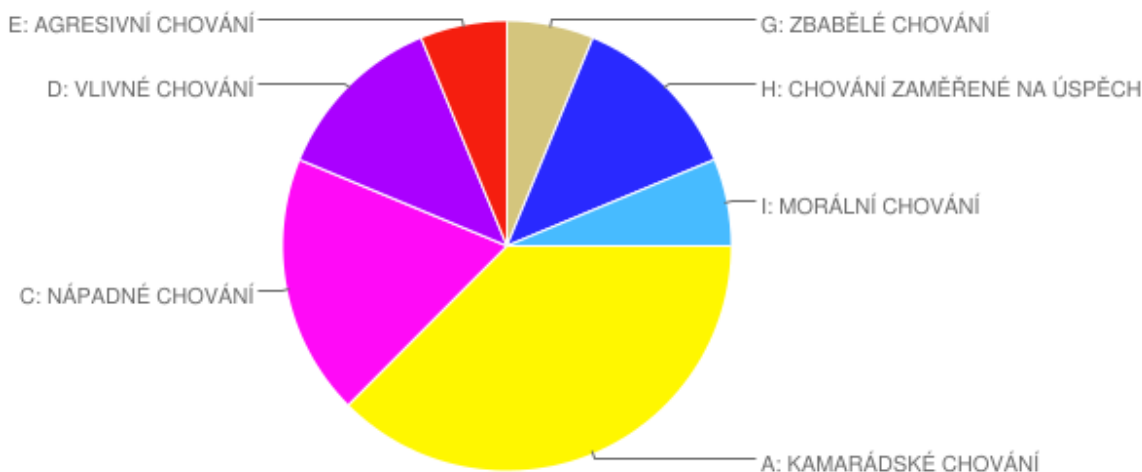
Potřeba: odvaha k nedokonalosti a potřeba být schopný, mít zdravou sebedůvěru

Cíl: pochopit silné a slabé stránky osobnosti, podporovat sebedůvěru a sebejistotu, odstraňovat nadřazenost, posílit odvahu k sebezprezentaci a seberozvoji

Získané dovednosti: upevňování sebehodnoty a sebejistoty, respektující a tvořivý přístup, odvaha k vlastní účinnosti

C: NÁPADNÉ CHOVÁNÍ

Jsou lidé, kterých si nelze „nevšimnout“. Cílem jejich chování je upoutat pozornost, zajistit si kontakt s druhými. Pokud je jejich chování „odměňováno“ pozorností, byť negativní - dosáhli svého a jejich strategie se jim osvědčila. K tomuto cíli může žák používat různé způsoby chování aktivní i pasivní, zjevné i skryté. (poutání pozornosti, boj o moc, msta, předvádění neschopnosti).

C: NÁPADNÉ CHOVÁNÍ: Adam Rozehnal(2x), Matěj Matula(1x),

o	C.1 rušivé až drzé chování: 0
o	C.2 vtipné chování až šaškování: 0
o	C.3 neobvyklý vzhled a chování: 0
o	C.4 provokující chování: Adam Rozehnal(1x), Matěj Matula(1x),
o	C.5 nápadná odlišnost: Adam Rozehnal(1x),

PROJEVY:

- nedostatečná sebekázeň, potřeba vzrušení a rizika nebo lehkosti a legrace
- hlučnost, neklid, drzost, nevhodné poznámky a komentáře, bavení se a hlasité vyrušování,
- motorický neklid, vyhledávání očního nebo tělesného kontaktu (pošťuchování, provokace, trvalé otáčení se v lavici)
- odmítání a ignorování pokynů, rebelie, frajerství, vytahování se, srovnávání, nadměrná až nelitostní kritika
- neobvyklé formy chování a úpravy zevnějšku (nápadné, provokující, možnost příslušnosti k subkultuře)
- legrační, nápadné, hlučné chování s podtextem legrace, klaunovství (někdy až za hranici sebeúcty)

RIZIKA ve vrstevnické skupině

- narušování pravidel soužití - převzetí moci ve třídě (negativní vliv), zvýšená nekázeň ve třídě, narušené vyučovací klima
- "škodlivá" legrace - ubližování formou nevhodné legrace až psychického nátlaku, znevažování, posměchu, provokací
- zvýšený výskyt "frajeření" - spojený s kritikou odlišných (pozor na ekonomickou šikanu)
- pozor na provokující oběti - vyvolávají nevhodným způsobem jakýkoliv, i nepříznivý sociální kontakt jako východisko ze sociální izolace a odmítání
- neznalost cílů chování může prohlubovat problém (upevňování nevhodné strategie - „všimnou si mě, jen když zlobím“)
- nedostatkem znalostí o subkulturách může dojít k vytvoření skupiny se závadovými normami (extremistické směry, sebepoškozující tendence, aj.)
- hašteřivost, neklid, roztěkanost, odmítání ať trestání jako důsledek provokujícího a obtěžujících chování spolužáků
- nepřijímání odlišnosti a znevažování jinakosti a odlišnosti (až šikana)

DOPORUČENÍ:

- porozumění potřebě jedinců s provokujícím chováním a volba individuální strategie minimalizace nežádoucího chování
 - *poutání pozornosti:* předcházet tomuto chování včasným oceněním, zaměstnáním, podporou kladného chování, náhodným zpevňováním žádoucích činností, nenechat se "lapit"
 - *boj o moc:* poskytnout podíl na rozhodování (výběr nabízí učitel), vymezit pole vlivu a působnosti, neponižovat,

připravit dopředu aktivity s podílem rozhodování žáků, působení přirozených nebo logických důsledků jako akceptace rozhodnutí žáka

- msta: nebrát chování žáka osobně, vyjadřovat oddělené vnímání chování od osoby (nepřipustit, aby měl žák nad reakcí dospělých moc), ověřit si potřebu a projevit porozumění - nepopírat, ba naopak potvrdit aktuální prožívání... "vidím, že jsi pořádně naštvaný, zlobí tě...")
- předvádění neschopnosti: povzbuzovat, vyjadřovat podporu, zadávat přiměřené "rozkrokové úkoly", postupovat krok za krokem, nelítovat!!!
- trénink sociálních dovedností - kultivace naplňování potřeb, dosahování osobních cílů, komunikace, vymezení osobních hranic, výchova k zodpovědnosti
- kultivace sebekázně, učit se snášet selhání, chybu
- dohodnout a důsledně uplatňovat pravidla soužití - práce s vrstevnickým názorem (ocenění žádoucích vlastností, chování atd názorem skupiny - učitel moderátor činnosti), kázeňská opatření
- pomoc poradenských služeb (u žáků s ADHD, poruchami chování, psychiatrickou diagnózou, dohodnout pravidla zacházení ze strany spolužáků, vyučujících - představit opatření rodičům)

Navazující program SOCIOKLIMA - PIP

Téma C: *Jak získat pozornost a projevovat zájem?*

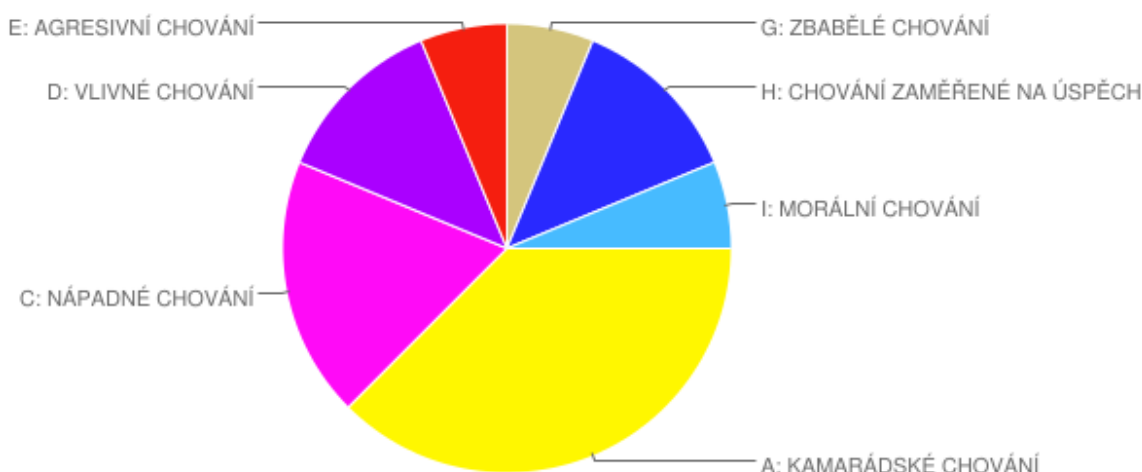
Potřeba: být součástí vztahů, potřeba akceptace vrstevníky, potřeba vzrušení

Cíl: poznat vlastní cíle a naučit se jejich pozitivní naplňování, pochopit a respektovat odlišnosti (fyzické, zdravotní, psychické, sociokulturní, etnické, genderové aj)

Získané dovednosti: pozitivní sebezprezentace, cit pro míru, sebekázeň, sociálně přijatelný způsob kontaktu a pozornosti, respekt, akceptace odlišnosti

D: VLIVNÉ CHOVÁNÍ

Jako vliv se chápe míra ovlivňování dění ve třídě, zda je osobnost, vliv a názor těchto žáků skupinou akceptovaný nebo dokonce směrodatný v rámci skupinových norem. Přítomnost žáků s pozitivním vlivem je nezbytným předpokladem pro zdravé sociální klima třídy.

D: VLIVNÉ CHOVÁNÍ: Roman Straka(1x), Matěj Matula(1x),

o **D.1 pozitivní vliv:** Roman Straka(1x),

o	D.2 negativní vliv : 0
o	D.3 respektovaný arbitr: 0
o	D.4 siláctví a frajeřina: Matěj Matula(1x),
o	D.5 atraktivní vzhled: 0

PROJEVY:

- respekt ostatních žáků - "dají na jeho slova", mívá obvykle své příznivce, obdivovatele, ale i své odpůrce
- umí se prosadit - významný vliv na skupinové normy, hodnoty,
- osobní atraktivita, používání "symbolů moci"- frajeřina
- obvykle vyšší sebevědomí, sebejistota, stabilita a osobní účinnost
- při mocenském uplatňování vlivu může vyvolávat strach
- ve snaze "přiživit se na jeho moci" mohou se v jeho blízkosti vyskytovat tzv. přísluhovači - lidé s nízkým vlivem a vysokou potřebou moci

RIZIKA:

- zjednodušení pohledu na život ve třídě - "vyřídí si to sami"
- nedostatek znalostí o hodnotách a tendencích třídy (díky deformovanému hodnotovému systému třídy může být hodnocen spolužák jako "pozitivní vůdce", přestože hodnoty jsou závadné)
- paralelní struktura třídy s negativním programem - pozor na "využívání služeb" pedagogy - umí zajistit pořádek, mnohdy za cenu tvrdé "totality", skrytá struktura třídy může mít podobu "mafie" - skuteční vůdci nejsou "vidět"
- nápadná "jednota" žáků ve třídě - atmosféra strachu (nelze "vybočovat" bez újmy),

DOPORUČENÍ:

- využít sílu vlivu potřebným směrem - tzn. cílem působení je získat vlivného žáka k prosazení potřebných pedagogických cílů
- posilování pozitivní orientace a zodpovědnosti
- individuální práce s jednotlivci - mít vliv = mít i zodpovědnost
- při negativním vlivu je potřeba "rozrušit" jádro - oddělit vlivnou osobu od jeho obdivovatelů

Navazující program SOCIOKLIMA - PIP

Téma D: Jak zacházet s vlastní mocí?

Potřeba: potřeba být schopný, mít převahu, potřeba uplatnit se a mít vliv, potřeba být respektovaný

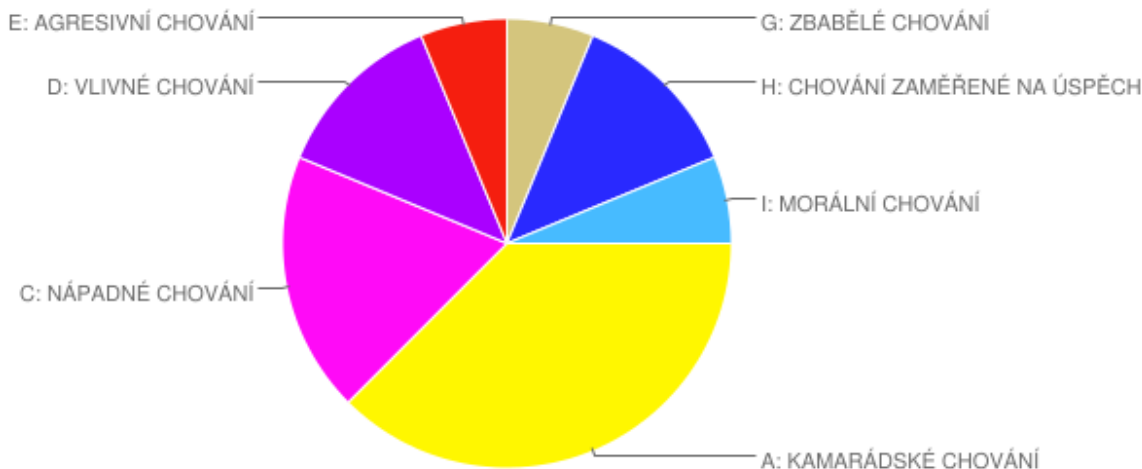
Cíl: pochopit souvislost mezi vlivem a zodpovědností, podpora rozhodnosti, spoluzodpovědnosti a angažovanosti, předcházení manipulativním strategiím,

Získané dovednosti: zdravá sebedůvěra, sebekázeň, naplňování potřeby vlivu pozitivním a přiměřeným způsobem, rozlišování kompetencí

E: AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ

Za agresivní chování považujeme takové projevy, při nichž je patrný prvek násilí (přímého i nepřímého, aktivního i pasivního), včetně zneužívání moderních médií k ubližování druhým. Může jít o poměrování sil bez ubližujícího a ponižujícího záměru

(emocionální agrese, zoufalá agrese) nebo o systematické, chladnokrevné, opakované a záměrné ubližování – šikanu - s převahou agresora (počtu, síly, moci), které vede k ponižování druhého – oběti. Nápadné v tomto případě je, že se neumí nebo nemůže účinně bránit, a okolí tomuto násilí lhostejně přihlíží a nezasáhne.

E: AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ: Matěj Matula(1x),

0	E.1 fyzické ubližování: 0
0	E.2 psychické ubližování: Matěj Matula(1x),
0	E.3 odmítavé chování: 0
0	E.4 kyberšikana: 0
0	E.5 poškozování věcí: 0

RIZIKA:

- bagatelizace signálů o nezdravých vztazích ve třídě; tvrzení žáků: "všechno je jenom je legrace" - nerozpoznání hranice mezi škádlením a šikanováním - přerůstání závadného chování do systematického ubližování – šikany /nedostatek odvahy k zastavení
- zjednodušený pohled na agresivitu (v určitém věku je agresivní chování a poměřování sil přirozenou součástí vývoje a života vrstevnické skupiny - musí mít však jasně daná pravidla a respektovat hranice tzv. "rytířské souboje")
- opomíjení možných příčin a spouštěčů (zvýšená iritabilita, impulzivita u žáků se SPUCH, ADHD; zátěžové situace v rodině, ve škole atd) a širšího kontextu chování (provokující nebo útočící oběť, obranná nebo přesunutá agrese aj)
- nevědomé chování (někdy i vědomé) pedagoga jako spouštěč, příp. potvrzení oprávněnosti agresivního (příp. ignorujícího) chování vůči některému žákovi
- ohrožující neznalost pedagogů "vnějšího a vnitřního rozměru šikanování" - závislost mezi agresorem a obětí, včetně vývoje skupinové dynamiky třídy
- závadný postup při vyšetřování (zjišťování informací před celou třídou, konfrontace mezi agresorem a obětí, zmanipulování výpovědmi účastníků) a řešení šikany (povrchní, rychlé usmíření - "podejte si ruce a slib, že už to nikdy neuděláš!")
- ponižující samoučelné trestání bez pochopení cílů chování (R. Dreikurs) - dochází k prohlubování problému a zvýšení brutality

DOPORUČENÍ:

- společně se třídou nastavit pravidla soužití a důsledně je dodržovat, včetně uplatňování přiměřených sankcí
- program pro kultivaci agrese, řešení konfliktů, přijímání odlišnosti, kultivované vyjádření hněvu, vyjadřování emocí, vytváření příležitostí pro neškodné vybití agresivity (outdoorové techniky, aj.)
- kultivace agresivního chování u chlapců – nikoli její potlačení (síla, odvaha, statečnost, ochrana, obrana, měření sil - pravidla) - posílení sebekázně v rámci sportu a "silových" aktivit s pravidly
- porozumět spouštěčům a kontextu agresivního chování

Při výskytu šikany:

- v akutní fázi rozhodný postoj pedagogů - JEDNOTNÝ POSTUP - zastavit agresivní chování a vyjádřit osobní odmítavý postoj k násilí, postupujte podle metodického pokynu
- vzájemná podpora, podpůrné poradenské aktivity školy (žák pedagog, rodič)
- individuální práce s žáky agresory ve spolupráci s odborným zařízením SVP, PPP aj - porozumění cílům chování, vytváření vztahu důvěry a přijetí, důsledné oddělování chování od osoby, práce s nesprávnými schémata chování v širším kontextu - rodina, vrstevníci, škola
- kázeňská opatření
- vyhledat externí pomoc (vyšetřování a řešení případné šikany)

Navazující program SOCIOKLIMA - PIP

Téma E: *Jak se projevuje skutečná síla a jak ji získat?*

Potřeba: potřeba důležitosti, přijetí a porozumění

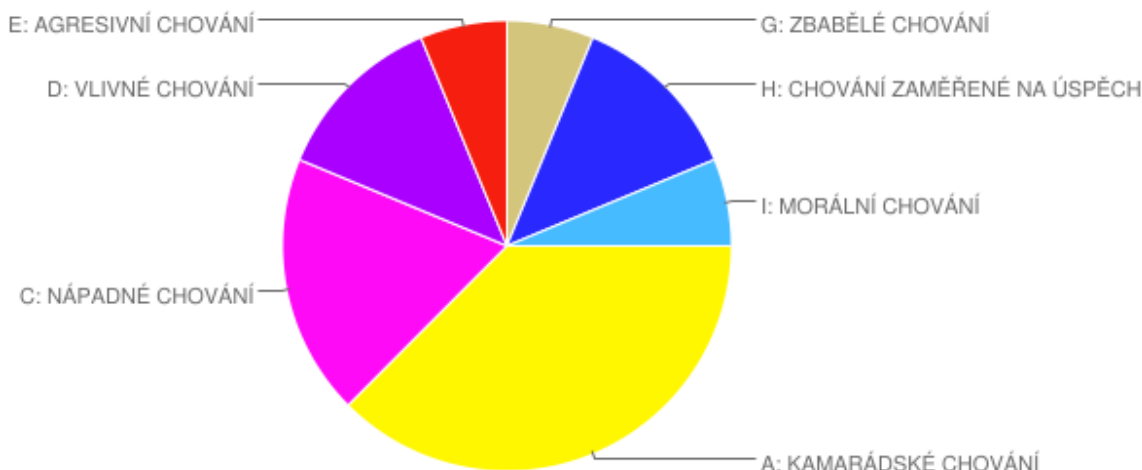
Cíl: minimalizovat násilné a zákeřné chování, využívat sílu konstruktivním způsobem, umět zacházet s vlastními emocemi (pojmenovat a kultivovaně vyjadřovat emoce)

Získané dovednosti: zdravé sebeprosazení bez násilných projevů, ošetření vlastních hranic, kultivace agresivity, rozvoj sebekázně a disciplíny

F: VYHÝBAVÉ CHOVÁNÍ

Vyhýbavé chování představuje nedostatek odvahy ke zvládnutí zátěžové situace nebo vyjadřuje lhostejnost k dění v okolí. Může se jednat o vyhýbání se škole, spolužákům, učitelům, neúspěchu, nepříjemným situacím (zkoušení, písemka, některé předměty) nebo pozici ve třídě (nikdo se s ním nebaví, vysmívají se, ubližují mu atd.)

- šaškování a infantilní projevy

F: VYHÝBAVÉ CHOVÁNÍ: 0

0	F.1 častá absence: 0
0	F.2 denní snění a netečnost: 0
0	F.3 nezáměr a lhostejnost: 0
0	F.4 anonymita: 0
0	F.5 rezignace: 0

PROJEVY:

- častá absence, pozdní příchody, předčasné odchody, podezření na falšování omluvenek, neodůvodněnost absence
- lhostejnost, nezáměr, netečnost, uhýbání, projevy lhostejnosti, zhoršení prospěchu
- opakované omlouvání zdravotních potíží (zpravidla ranní nevolnost, bolesti hlavy)
- neschopnost zvládat obvyklou zátěž; řešit konflikty
- vyhledávání možností k úniku z obtížné situace - častá odpověď "nevím"; "no a co!"; vyhýbavé odpovědi
- neschopnost navazovat a udržovat přiměřené vztahy s vrstevníky
- snížená sociální odolnost, osamělost, izolovanost, šaškování a infantilní projevy

RIZIKA:

- nevšímavost nebo přehlížení potřeb "nezúčastněných" žáků
- osamělost, izolovanost, iluze „hodného žáka“, posílení pocitu zbytečnosti a nepotřebnosti - "stejně nikomu nechybím"
- bagatelizace signálů ohrožení dítěte: experimentování s návykovými látkami, depresivní stavy a sebepoškozování, vliv závadné party
- ohrožující situace v rodině - nedostatečný režim a denní řád v rodině, domácí násilí, týrání, zneužívání, dramatická před-, po - rozvodová situace, závažné onemocnění v rodině, změna bydliště aj.), sociální ztráty (blízcí lidé, zvířata aj.),
- strach ze "ztráty kontroly" nad situací - zejména u matek alkoholiček, chronicky nebo duševně nemocných (děti si nedovolí je opustit - mají je na starosti)
- jako oběť šikany ve třídě (téměř nejčastější příčina záškoláctví) nebo reakce na provokující chování a naplňování pokynu dospělých - nevšímej si jich! - sekundární separace
- nedostatečné zvládnutí učiva v důsledku z častých absencí (např. vlivem nemoci)

DOPORUČENÍ:

- vnímat únikové tendence a spouštěče takového jednání
- individuální přístup a hledání příčin únikového jednání, posílení sociální odolnosti a rozvoj sociálních dovedností
- jasná pravidla a opatření při absenci a jejím omlouvání, včetně upozornění na další opatření školy (ve školním řádu - spolupráce s OSPOD)
- možnosti průběžné komunikace a kontaktu s žákem během dlouhodobé nemoci (pedagog, spolužáci)
- rozvoj asertivního chování, týmová práce (s cílem zapojení všech), nastavení pravidel soužití, posílení osobní zodpovědnosti (záškoláctví, nesoustředěnost)

Navazující program SOCIOKLIMA - PIP

Téma F: *Jak se získat odvahu a jak zvládat zátěž?*

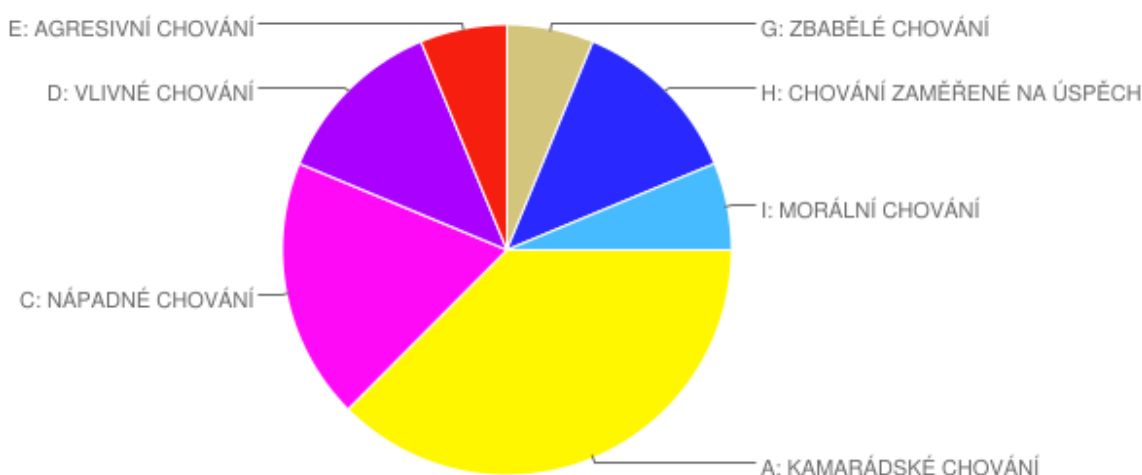
Potřeba: potřeba důležitosti, potřeba být schopný, odvaha k nedokonalosti a sebezpřijetí

Cíl: podpora odvahy, statečnosti, zodpovědnosti, posílení zájmu a angažovanosti

Získané dovednosti: odvaha, sebmotivace, zdravé sebeprosazení, samostatnost, tvořivost, akceschopnost, angažovanost

G: ZBABLÉ CHOVÁNÍ

Zbabělé chování v našem pojetí je ve své podstatě známkou nedostatku odvahy, samostatnosti, (sebe)důvěry, zodpovědnosti a otevřenosti. Vychází z nezdravé loajality, nápadné přizpůsobivosti a ovlivnitelnosti (*když myslíš, tak jo...*) a podřídivosti. K tomu chování mají sklon lidé s nízkým sebevědomím a vysokou potřebou pozornosti, ocenění a vazby - *zavděčovači*, naivní jedinci, jedinci s potřebou záštity, často s rozmělněnou osobní zodpovědností a odvahou. Velmi často tuto strategii přejímají jedinci, kteří by za jiných okolností byli obětí, případně již obětí manipulujícího jednání ostatních jsou. Důležitým kritériem je sledování zisku - co daným jedincům zvolená pozice nabízí, co jsou ochotni tomu obětovat a komu se potřebují přiblížit.

G: ZBABLÉ CHOVÁNÍ: Roman Straka(1x),

o **G.1 podbízení se:** 0

o	G.2 dvojrole: Roman Straka(1x),
o	G.3 pomlouvání: 0
o	G.4 žalování: 0
o	G.5 snadná ovlivnitelnost: 0

PROJEVY:

- nápadná a téměř nepřetržitá kontrola, zda "uspěje" v očích vůdce, podbízění se a předcházení
- zavděčování - vlezlost, donášení, lichocení, "kupování si" přízně, vykonávání pokynů, kterými je ubližováno druhým
- pomlouvání, provokování, spolčování k nekalým činnostem
- žalování nebo přesouvání zodpovědnosti nebo převzetí viny
- dvojrole - žák ubližuje ostatním, přesto se ukáže, že i jemu je ubližováno - přesunutá agrese / pozor při závěrech z vyšetřování, pozorování aj.

RIZIKA

- zbabělost, falešná solidarita a loajalita, bezpáteří účelové jednání
- strach z porušení norem daných "vůdce" (vysvětlit: bonzování = radost z poškození druhého, žádost o pomoc = poskytnutí informací z důvodu zastavení zla)
- přehazování zodpovědnosti
- převzetí zodpovědnosti - krytí vůdce, strach z důsledků "zrady" nebo zavděčování "vůdci" - získávání přízně (ochrany) různými formami
- útočící oběť - náhlý a neadekvátní výpad s fyzickým násilím vůči trýzniteli (na první pohled nelze identifikovat, kdo je kdo), může jít o dlouhodobé ubližování s dramatickým vyvrcholením

DOPORUČENÍ:

- posilování osobní zodpovědnosti, odvahy, statečnosti, jedinečnosti, sebedůvěry, sebevědomí
- vytváření příležitostí k samostatným projevům, aktivitám
- přeskupování třídy v rámci skupinových kooperativních aktivit
- rozlišování mezi bonzováním a žádostí o pomoc (radost z poškození druhého, žádost o pomoc - poskytnutí informací pro zastavení zla)
- při vyšetřování závadného chování sledovat kontext (možná záměna agresora a oběti - POZOR při vyšetřování)

Navazující program SOCIOKLIMA – PIP

Téma G: *Jak zůstat svůj a odolat druhým?*

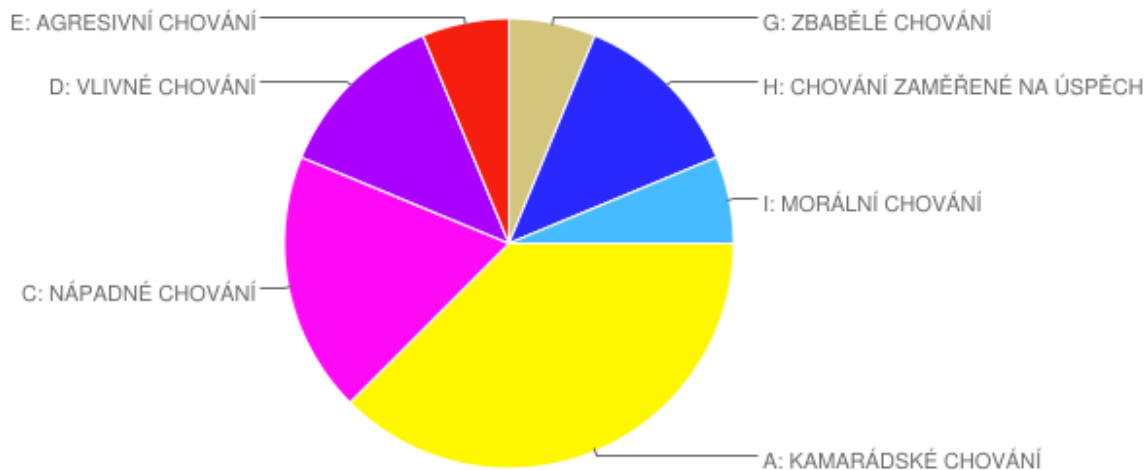
Potřeba: potřeba jedinečnosti, důležitosti, autonomie, svobody, ale i sounáležitosti a kooperace

Cíl: podpora odvahy, čestnosti, převzetí zodpovědnosti, posílení zájmu a angažovanosti, minimalizace maladaptivních vzorců chování vycházejících ze strachu a snížené sebedůvěry

Získané dovednosti: odvaha, sebeúcta, přiměřená zodpovědnost, komunikační dovednosti k sebevyjádření - upřímnost s taktem, umění odmítat a odolávat manipulaci

H: CHOVÁNÍ ZAMĚŘENÉ NA ÚSPĚCH

Jedná se o chování, jehož cílem je úspěch a potvrzení ostatními. Může se jednat o školní a mimoškolní úspěšnost, přízeň a obliba u dospělých, ale také přehnaná potřeba být za každou cenu nejlepší nebo upjatá slušnost (strach ze selhání a chyby).

H: CHOVÁNÍ ZAMĚŘENÉ NA ÚSPĚCH: Roman Straka(2x),

0	H.1 upjatá slušnost: 0
0	H.2 školní úspěšnost: 0
0	H.3 mimoškolní úspěšnost: 0
0	H.4 ambiciózní individualismus: Roman Straka(1x),
0	H.5 akceptace autoritami: Roman Straka(1x),

PROJEVY:

- vyšší úroveň sebekázně, zodpovědnosti, nadání a píce
- snaha o úspěch v různých oblastech
- dodržování pravidel společenského chování a zvyklostí, slušné chování, kultivovaný projev
- zvnitřněné (zvýšené) nároky rodičů na výkon, bezchybnost, dokonalost, pověst, image

RIZIKA:

- nebezpečí vyloučení ze skupiny - ostrakizace, šikanování, zneužívání ochoty
- zhoršení chování, prospěchu, změny v chování - žák se může pokusit o "splynutí" s ostatními; je těžké obstát ve vrstevnické skupině (odlišnost - píce, dobrý školní prospěch, zodpovědnost, zájmy - z hlediska dospělých žádoucích, může žáka ve vrstevnické skupině znevýhodňovat)
- přehlédnutí varovných signálů přetížení žáka (neklid, nesoustředěnost, plačtivost, úzkost, strach, ztráta zájmu, lhostejnost)
- vyhrožování a nucení k loajalitě (lhaní, "nebonzování", krytí nekalých činností) nebo sankcionování výlučnosti
- rafinovaný agresor - skryté agresivní jednání, zastírání skutečného jednání (obvykle nepředpokládáme u těchto žáků nevhodné agresivní chování, upozorňuji na typ agresorů "slušňák", boss, kyberšikana)
- nevhodné protěžování žáka nebo dávání za příklad (je žádoucích, aby ocenění vzešlo od vrstevníků)

DOPORUČENÍ:

- podporovat osobní hodnoty a kvality přiměřenou formou - spíše povzbuzovat třídu k vyjádření této podpory
- mít připravené portfolio činností, které by zamezily nudě těchto žáků
- nesrovnávat, nedávat za vzor, neprotěžovat! - to vše vzdaluje od vrstevnické skupiny
- vyjadřovat se k jejich chování popisně - *je na tebe spolehnutí, mohu tě bez obav pověřit...*
- nezatěžovat přesunutím kompetencí pedagoga /kontrola, dozor, výuka, "donášení"
- umožnit unést selhání, chybu, relativizovat případné nepřiměřeně kritické soudy

Navazující program SOCIOKLIMA – PIP

Téma H: *Jak dosáhnout a těšit se z úspěchu?*

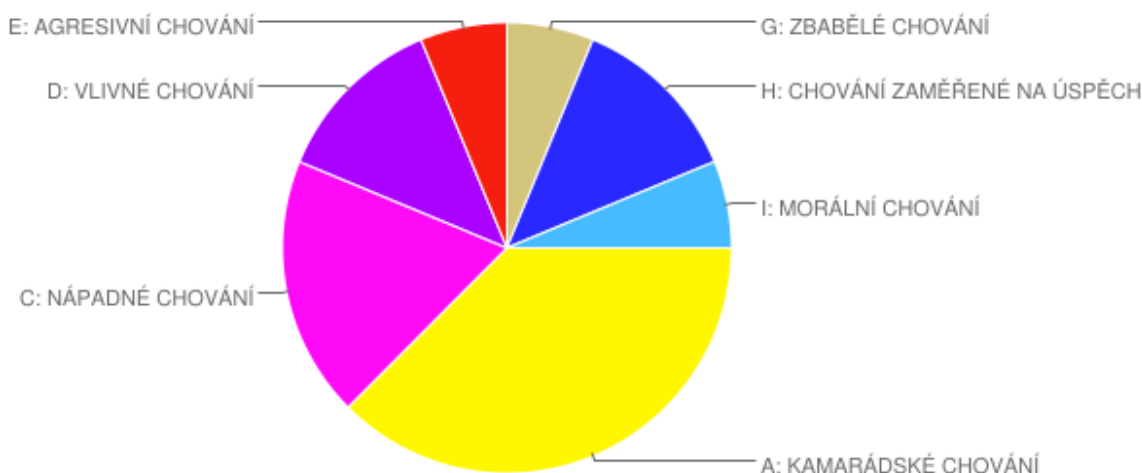
Potřeba: sebepotvrzení, potřeba přijetí a ocenění, potřeba zažívat úspěch, směřování k dokonalosti (ve smyslu A. Adlera), potřeba seberelizace a seberozvoje

Cíl: podpora sebemotivace, sebedisciplíny, tvořivosti, odvahy k přiměřenému riziku (připustit chybu a selhání)

Získané dovednosti: sebemotivace, zdravé sebeprosazení, samostatnost, tvořivost, akceschopnost, houževnatost, píle, sebereflexe, cílevědomost

I: MORÁLNÍ CHOVÁNÍ

Morální chování vychází z přesvědčení a hodnot, které mají vliv na myšlení i činy. Projevuje se ve vztahu k sobě, k druhým a k životu. Slušnost je přirozená, bez napětí a strachu ze selhání. Tito žáci jsou ve srovnání s vrstevníky morálně i hodnotově vyspělejší a zralejší. V jejich vystupování se snoubí sebedůvěra s respektem a úctou k druhým. Jsou vnímaví k potřebám druhých a podporují soudržnost a spolupráci. Svoji čestností a zásadovostí mohou mít významný vliv na život ve třídě.

I: MORÁLNÍ CHOVÁNÍ: Alena Rozcházellová(1x),

o **I.1 čestnost a zásadovost:** 0

o **I.2 empatie:** 0

o	I.3 smysl pro spravedlnost: Alena Rozcházelová(1x),
o	I.4 soudržnost a spolupráce: 0
o	I.5 rytířskost, důstojnost: 0

PROJEVY:

- slušné chování, které doprovází spontaneita, sebeúcta a respekt k druhým (není úzkostné a upjaté)
- vnímavost a vcítění se do prožívání a potřeb druhých, ochota poskytovat oporu a praktickou pomoc
- myšlení i činy jsou v jednotě a vycházejí z morálního přesvědčení
- aktivní podíl na atmosféře sounáležitosti, respektu a úcty k druhým
- přiměřená sebejistota, stabilita a vyrovnanost pramenící ze sebeúcty
- dovednost prosadit a obhájit spravedlnost, a to nejen za sebe, ale i v zájmu druhých

RIZIKA:

- testování a prověřování morálního přesvědčení
- znevažování a bagatelizace zásad a morálky v zájmu situačních výhod (tlak okolí)
- nadměrná odpovědnost za profil třídy a většinové normy (zejména jsou-li v rozporu s hodnotami těchto žáků)

DOPORUČENÍ:

- vnímejte a oceňujte morální vyspělost žáků.
- neberte jejich přínos jako samozřejmý.
- poskytněte ocenění zejména prostřednictvím vrstevnického uznání.
- využívejte názory těchto žáků k formování pravidel skupiny, k rozvíjení atmosféry bezpečí a sounáležitosti.
- povzbuzujte jejich vnitřní rozhodnutí k morálnímu chování.
- prokazujte jim respekt a uznání.

Navazující program SOCIOKLIMA – PIP

Téma I: *Co je důležité a jak toho dosáhnout?*

Potřeba: cit sounáležitosti a soudržnosti, porozumění a smysluplnost, být hodnotný, být prospěšný

Cíl: podpora empatie, kooperace, citu pro spravedlnost, sebevyjádření, hodnotový systém

Získané dovednosti: sebepřijetí, sebeúcta, respekt, empatie, projevování vzájemnosti a zájmu, spolupráce

Vygenerováno programem SOCIOKLIMA